

Pécs vízellátása

Pécs vízellátását a felszabadulás előtt elhanyagolták. Az utóbbi időben Pécs rohamosan növekvő vízszükségletét már nem tudták kielégíteni. Népi demokráciánk hozzáfogott a város vízellátásának biztosításához. A kutatásokkal egy időben a reaktív mus agyónál azt a rémhírt terjesztették, hogy Pécs vízellátását csak úgy tudjuk megoldani, ha vízvezetékeken szállítunk vizet a Drávából Pécs számára. Az ellenséges hírvérés cáfolatát a Dunántúli Kútaitólézet vezetőjének alábbi cikke szolgáltatja.

Az elmúlt százaz esztendőben Pécs vízellátásának kérdése ismét napirendre került. A kérdést nem csupán az egészen rendkívüli aszályokozta vízhiány vetette fel, hanem szocialista fejlődésünkkel is szoros kapcsolatban van. A szocialista gazdasági rendszer ugyanis lényegesen jelentékenyebb víz-igénnyel lép fel, mint a letűnt burzsoá társadalom. E nagyobb igény részben az üzemek forradalmi fejlődésével függ össze, részben azzal, hogy a szocialista rend felszámolja az elmaradott kül- és belföldi piacok közötti különbségeket. A földszoba fokozatosan minden család szükségletévé válik, és az új munkáspalotáink már ezzel a fokozottabb vízigénnyel jelentő kom-
forttal épülnek. Pécssett ma 80.000 ember él, azonban a múlt örökségekként a lakosságnak kereken egynegyed része még nincs bekapcsolva a vízvezetési hálózatba sem.

Pécs vízellátása ma kétféleképpen termelt vízből történik. 1892-ben felszámolták a tettei malomgyévedet, és a 233 méter tengerszintfeletti — a város felett kerekén 100 m — magasságban fakadó karsztforrást használták fel a város vízellátásának biztosítása céljából. A Tettei karsztvíze

termelt vízből történik. 1892-ben felszámolták a tettei malomgyévedet, és a 233 méter tengerszintfeletti — a város felett kerekén 100 m — magasságban fakadó karsztforrást használták fel a város vízellátásának biztosítása céljából. A Tettei karsztvíze

A tettei karsztforrás szelvénye. Vadász Elemér felvétel szelvényével készült

azonban még a múlt század végi igényeket sem tudta kielégíteni, mert karsztforrás jellegénél fogva vízhozamában az időjárásnak megfelelően óriási mértékű ingadozások lépnek fel. Főleg a hóolvadás nyomán a vízmennyiség napi 40—60.000 m³-re szökik fel, száraz nyáron és ősszel viszont megcsappan. Például az 1949. évi aszályban a napi vízhozam mindössze 216 köbméter volt.

Már a századforduló idején kiderült tehát, hogy a Tettei szélsőséges vízhozamával egyedül nem láthatja el a várost. A tettei karsztvíz kétségtelen előnye, hogy magasról — a hegyoldalon — a nehézkedési erő következtében jut a csőhálózatba és így a város — közvetlen szomszédságából — az év nagy részén át elegendő mennyiségű olcsó vizet kap.

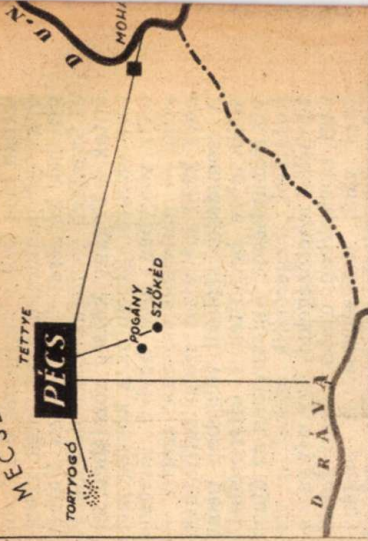
MI A TORTYOGÓ?

1902-ben Pécsről nyugatra mintegy 10 km távolságban — Böckh János geológus szakvéleménye alapján — a pannóniai homokrétegekbe fúrt kuttal új vízmű létesült. Ez a

TORTYOGÓ.

Ma a Tortyogón már 15 kút működik. Ezek közül négyet az elmúlt két esztendőben a szocialista városvezetés létesített, és ezeknek az átlagos napi 2000 m³-nyi teljesítménye mentette meg a várost a katasztrofális vízhiánytól. Így a Tortyogó és néhány kisebb kút az elmúlt legnagyobb szárazság idején is valamivel több mint 5000 m³ vizet adott. A tortyogói pannóniai rétegekbe telepített kutak

MECSEK - HEGYSÉG

jelentősége tehát az, hogy a rétegvíz természeténél fogva csak kis mértékben érzí meg a szárazságot, s így pontosan akkor segítette ki a várost a balból, mikor a Tettei vízhozama a vízigénnyel szemben szinte nullára csökkent.

A városnak a téli hónapokban általában véve 6000 m³ vízre van szüksége, az elmúlt aszályos nyáron ez a szám napi 10.000 m³-re emelkedett. Ebből a vízigénnyből azonban alig 6000 m³-t lehetett kielégíteni. Az öt-éves terv végére a vízigény előre láthatólag megkétszereződik. Idejében kell tehát gondoskodnunk a vízhozam megfelelő növeléséről. A víztermelés vonalán szem előtt kell tartanunk azt, hogy a város legolcsóbb víze a tettei karsztvíz. Ennek másik előnye, hogy a csapadékos és hóolvadási időszakban hosszú időn keresztül szolgáltat annyi vizet, hogy ezzel egyedül is nemcsak hogy kielégíti a város víz-igényét, hanem — évenként változó mennyiségben — évi 5—600.000 m³ víz felhasználatlannul elfolyik. Ez abból ered, hogy a régi burzsoá rendszer csak azt a vizet vette igénybe a Tettein, amit a természet akönyör-adományképp adott. A szocialista rendszerben a természet aktív befolyásolásával a tettei karsztvíz termelését úgy kívánja megoldani, hogy a forrás mögött, a hegy belsejében fogja el a karsztvizet, és a karsztvízszint súlyosztásával a nyári szárazság idején annyi vizet emel ki, amennyi a hóolvadás és a csapadékos időjárás következtében pótlódik. Ezáltal a szélsőséges vízhozamból eredő veszteségek elkerül

A vízellátás megjavításával kapcsolatban meg kell vizsgálnunk a Pécsről délre eső pannóniai dombvidék rétegvizeinek kérdését is. 1899-ben Farkas és Szontagh geológusok szakvéleményt adtak a Pogány község közelében feltörő vizekről. Szerintük a község melletti völgyben levő bővízi források átlag — minimális számítás szerint — napi 2900 m³ vizet szolgáltathatnak. A szomszédos szőkédi völgyben pedig 4000 m³-re becsülték a kitermelhető víz mennyiségét. Amennyiben az újabb kutatások megerősítik ezeket a víztermelési lehetőségeket, úgy népgazdasági tervünkben újabb vízmű felállítása válik szükségessé. A pogány-környéki vizek is kerekén 10—15 kilométeres körzetben találhatók, tehát olyan távolságra, mint amennyire a Törtgyög fekszik a várostól.

Mai ismereteink szerint tehát megállapíthatjuk, hogy Pécs vízellátása az ötéves terv igényeinek megfelelően előreláthatólag jól biztosítható a város környékéről is. Szükségtelen tehát arra gondolni, hogy akár ipari vízellátás akár pedig ivóvíz érdekében a Dunára vagy a Drávára kellene telepíteni az újabb vízműveket. Eltekintve attól, hogy a folyamparti országhatár nem alkalmas vízművek létesítésére, a víztermelés ilyen módja szakértők számítása szerint párhuzamosan vezetett kettős csővel körülbelül 50 km távolságot számítva 100 km hosszú vezetéket igényel. Ezenkívül ezt a vízművet igen jelentékeny üzemi költség is terhelné, amely nemcsak a távolság, hanem a város magasabb fekvése és a közbeeső dombok leküzdése miatt is igen jelentékeny lenne. Költsége előreláthatólag meghaladná a 200 millió

forint befektetést. Ezen túlmenően már megállapított tény, hogy a Drávának ily módon elérhető tájékán nincsenek olyan kavicsrétegek, melyek a folyóvizet természetesen megsűrűnék, és így ivóvízként szolgálhatnának a város számára. Mohácson hasonlóképp hiányoznak az ilyen kavicsrétegek. A létesítményt el kellene tehát látni költséges mesterséges szűrőberendezéssel, vagy pedig a vizet csak ipari célra szabadna felhasználnunk. Az iparnak kétségtelenül lágy vízre van szüksége. A tettei karsztvíz kemény, a törtgyögi lágyabb, a pogányi vizek keménysége még nincs megvizsgálva. Lehet, hogy itt a pannóniai homokban szűrt rétegekből lágy vizet kapunk.

Van azonban még egy igen jelentékeny *rejtett tartalékunk*: a felszínen lefolyó csapadékvíz. Ez Pécs földrajzi viszonyai szerint igen jól tárolható, és az ipar céljának teljesen megfelelő lágy vizet ad. Ezek a vizek eddig haszontalanul elfolytak. Hozzávetőleges számítás szerint, kellő tárolással, az átlagos csapadékvízviszonyokat véve figyelembe, napi 8000 m³ minimálisan biztosítható ily módon.

A tervgazdálkodás mérlege az az érzékeny műszer, mely meg fogja határozni azt, hogy Pécsen mikor, milyen mennyiségű vizet honnan érdemes nyerni, hogy ez gazdasági haladást jelentsen. Ma még a dunai és drávai vizeknél lényegesen olcsóbb és kielégítő mennyiségben nyerhető víz áll rendelkezésünkre.

Az elmondottak értelmében folyik Pécs vízellátásának megjavítása és így az elmúlt esztendő vízhánya nem fog megismétlődni.

Szabó Pál Zoltán

Pécs látképe

